

І.М. ЛІФШИЦЬ (100 років від дня народження)

Ліфшиць Ілля Михайлович — видатний фізик-теоретик, академік АН УРСР (1967) та АН СРСР (1970). Народився 13 січня 1917 р. у Харкові у сім'ї лікаря, професора Михайла Ілліча Ліфшиця. В 1936 р. закінчив Харківський університет. Від 1937 р. працював у Харківському фізико-технічному інституті (ХФТІ). У 1938 р. закінчив Харківський механіко-машинобудівний інститут. У 1941 став завідувачем відділу ХФТІ, водночас із травня 1944 р. займав посаду завідувача кафедри Харківського університету. У 1948 р. став чл.-кор. АН УРСР, 1970 був обраний академіком АН СРСР. Від 1964 р. — професор кафедри квантової теорії (з 1978 р. — кафедри фізики низьких температур) фізичного факультету Московського університету. З 1968 р. — завідувач відділу в Інституті фізичних проблем АН СРСР у Москві. Помер 23 жовтня 1982 р.

Дослідження стосуються теорії твердого тіла, головним чином загальної теорії конденсованого стану речовини. Встановив зв'язок між спостережувальними властивостями металів і геометрією та топологією їх поверхні Фермі, висунув ідею відтворення енергетичного спектра конденсованих тіл за експериментальними даними та обґрунтував можливість розв'язання такої задачі. У результаті спільно з учнями у 1954—1965 рр. побудував сучасну електронну теорію металів. Уперше проаналізував енергетичний спектр кристалів з дефектами, відкрив локальні та квазі-локальні рівні, розробив термодинаміку шаруватих і ниткоподібних структур. Побудував теорії процесу двійникування та дифузійно-в'язкої течії полікристалічних тіл. З'ясував кінетику руйнування надпровідного стану магнітним полем та електричним струмом, простежив кінетику фазових переходів 2-го роду та кінетику переходу металу з надпровідного стану в нормальний під дією магнітного поля. Передбачав фазовий перехід 2½ роду (1960) та з О.Ф. Андреевим — квантову дифузію (1969). Є одним із творців теорії неупорядкованих систем, сучасної динамічної теорії твердого тіла та фізики квантових кристалів. Дослідження присвячено також статистичній термодинаміці полімерів. Створив наукову школу. Опублікував близько 250 наукових праць.

І.М. Ліфшиць — лауреат премії ім. Ф. Саймона (1962), Ленінської премії (1967), Державної премії СРСР у галузі науки і техніки (1967), премії ім. Л.І. Мандельштама, Державної премії УРСР у галузі науки і техніки (1986, посмертно).